

J.L. BADAL

*De
verhalen
van
Opa Eik*

• *Eerste boek* •

met illustraties van
Zuzanna Celej

vertaald door
Elly Bovée

EEN HUIS.
HET VERHAAL VAN DE ZEEMEERMIN.
DE RAAF.

Er waren eens een broer en een zusje, een beer, een prachtige boom en een kind dat uit yoghurt bestond. Dat was nog niet zo lang geleden en ook niet zo ver weg.

Het jongetje heette Gustaaf en het meisje Amaya, maar op een dag vonden ze hun naam op deze manier niet meer zo leuk ('Gus-taaf, A-ma-ya') zodat ze besloten die te veranderen in Guus en Maya. En ergens op de wereld zullen ze nog wel zo heten.

Ze woonden in een stadje in de buurt van het San Lorenzo-massief en de bergen van Obac, in een huisje dat even onbeduidend was als het stadje.

Het huisje, dat er heel verzorgd uitzag, had maar één deur, vier ramen en een dakvenster. Aan de achterkant liep, langs een kleine tuin, een weggetje waar zo weinig verkeer door kwam dat het niet eens geasfalteerd was.

In de tuin was een put met een verroest ijzeren deksel, een stenen bank en heerlijk geurende planten: verbena, rozemarijn, basilicum, tijm, oregano, munt, twee rozenstruiken, geraniums, jasmijn die tegen de muur klom en een citroenboompje waar elk jaar een citroen aan hing. Als de citroen geel was, uiteindelijk goudgeel als oud goud, plofte hij in zijn eentje stilletjes op de grond. De twee kinderen raapten hem op, persten er een glas citroensap uit en stopten de drie pitjes die er altijd in zaten in een blikken doosje. Je weet

J.L. Badal
De verhalen van Opa Eik. Eerste boek
© 2014 J.L. Badal (tekst) en Zuzanna Celej (illustraties)
© 2015 voor het Nederlandse taalgebied: Clavis Uitgeverij, Hasselt – Amsterdam – New York
Omslagontwerp: Studio Clavis
Vertaling uit het Catalaans: Elly Bovée
Oorspronkelijke titel: *Los libros de A*
Oorspronkelijke uitgever: la Galera SAU Editorial, Barcelona
Trefw.: verhalen, sprookjes
NUR 283
ISBN 978 90 448 2091 1
D/2015/4124/008
Alle rechten voorbehouden.

www.clavisbooks.com

vast wel waarom: alle kinderen bewaren schijnbaar onbeduidende dingen in schooletuis, laden, zakken, tassen, kistjes of blikken. Dus daar hoeven we het niet over te hebben.

De twee kinderen woonden bij hun ouders en hun opa. Hun opa woonde in feite op de zolder, waar hij een bed voor zijn middagslaapje en een wastafel had neergezet, te midden van talloze boeken die zo oud waren dat niemand ze aan mocht raken. Soms kwam hij niet eens beneden om te eten, zo verdiept was hij in zijn bezigheden. Dan brachten de kinderen een dienblad naar boven, met een middagmaal dat wel voor drie mensen bestemd leek: nog warme zelfgebakken bolletjes, sneden brood met zout en olijfolie, ronde cakejes met pijnpitten, kokoskoeken, een halve reep chocola, een kop thee, boterkoeken, een grote kom melk, een schaaltje frambozen- of sinaasappeljam, een fruitsalade en drie bekertjes yoghurt.

Hij at alles op, behalve twee porties yoghurt en een stuk chocola. 'Hier, eet maar op.'

'Maar opa ...'

'Willen jullie dat je moeder boos wordt omdat ik niet alles heb opgegeten?'

Maar eigenlijk vonden de twee kinderen de yoghurt en de chocola zo lekker dat ze die stakerige, uitgedroogde oude man met zijn volkachtige witte haar altijd heel dankbaar waren. Uit dat haar stak soms een potlood, een bril, een dennenappel of een verdord eikenblad, die daar, wie weet hoe, als vreemde vruchten in verzeild waren geraakt.

Soms moesten de ouders van Guus en Maya een of twee weken op reis. Ze hadden voor de kinderen onbegrijpelijk werk waarvoor ze

een zwart koffertje nodig hadden en per vliegtuig moesten reizen.

Dat waren heel bijzondere dagen. Van opa Droes (zo noemden ze hem, en dat deden ze al zo lang dat zelfs zijn eigen dochter, hun moeder, hem zo noemde) mochten ze door het hele huis spelen, zonder vragen naar het achterweggetje gaan en op de zolder rommelen, terwijl hij zat te lezen en in zijn notitieboekjes schreef. Op twee voorwaarden: dat ze het deksel van de put niet openmaakten, en dat ze niet aan zijn boeken kwamen, die hij opgestapeld of in rijen op planken, achter glazen deuren, in dozen, koffers en zelfs in een aluminium emmer bewaarde. De rest stond tot hun beschikking.

Op de zolder bevonden zich twee Chinese sabels, haakbussen en grote pistolen, een floret van een musketier, antieke koorden, twee enorme verroeste bijlen, een zilveren haak, indianenpijlen in een koker, een paar grammofoonplaten met muziek van vroeger, een lier gemaakt van het schild van een reuzenschildpad, een vierhonderd jaar oude Guarnerius-viool, een timbaal gemaakt van de fossiele schedel van een prehistorisch dier, vreemde mechanieken die je op moest winden, hefbomen en tandwielwerken ... En een kleine witmarmeren hand die zo knap gemaakt was dat je bang was dat hij je duim zou vastklemmen als je hem aanraakte. De kinderen streelden hem altijd even. Ze hadden het gevoel dat de hand dat fijn vond.

Opa Droes liet hun soms een oud vissersnet zien, waarmee hij een zeemeermin had opgevisst. 'Geen zeemeermin uit een sprookje,' voegde hij er dan aan toe, 'maar een echte.'

Zoals iedereen weet, zijn zeemeerminnen altijd naakt. Onder water zijn kleren alleen maar hinderlijk en onnodig. Ze dragen en-

kel stukjes koraal in hun haar, diademen van onderzees lava of van walvistraan glanzende vissenvinnen.

De zeemeermin uit ons verhaal belandde in de oceaan onder een gezonken zeilschip met een groot gat in de romp, dat waarschijnlijk veroorzaakt was door een torpedo of een klip.

Gedreven door de tomeloze nieuwsgierigheid van alle zeewezens doorzocht de jonge zeemeermin het hele schip.

Toen ze in de grote kajuit kwam, huiverde ze. Ze zag twee lichamen, nog steeds in omhelzing: een jongeman en een meisje, met bleke gezichten en zacht geloken ogen. Twee clownvissen hadden een nestje gemaakt in het haar van de jongen, die leek te glimlachen.

Waarschijnlijk sliepen ze toen het schip verging. Ze waren in elkaars armen zo diep in slaap verzonken dat ze op het moment van de ramp niet wakker waren geworden. Wat hielden ze veel van elkaar! Boven hen zweefde een lange zijden sjaal, die zich rustig in het klotsende water in- en uitvouwde, als een kloppend hart. Hij was van zo'n zachte roze kleur dat de zeemeermin dacht dat het tere weefsel de natuurlijke vrucht van de liefde tussen twee mensen was. Alsof er uit hun harten een bloem kon ontluiken, een rossige vlam!

Bevend nam de zeemeermin de sjaal tussen duim en wijsvinger. Ze liet hem langs haar wang strijken, haar voorhoofd, haar hals, en ze maakte er een halsband van met twee knopen erin. Terwijl ze zwom, zweefde de sjaal achter haar aan als de staart van een vlieger en herinnerde haar eraan dat ergens ter wereld, in de zee of op het wonderlijke land buiten het water, de liefde bestond.

Maar o wee, de zeemeermin was vergeten dat een stuk stof, al was die nog zo mooi, ook ergens in verstrikt kon raken.

Op een dag, toen ze een groep vlindervissen volgde en verblind

was door de lichtgevende gele en oranje kleuren van hun lijfjes, bleef het uiteinde van de zijden sjaal in het net van een visser haken.

De eerste seconden dat haar keel strak omkneld werd, had ze het afschuwelijke gevoel dat ze ging stikken. Daarna voelde ze een stevige, harde hand, die haar vastpakte en aan haar vissenstaart optilde. En toen keek de zeemeermin voor het eerst in haar leven in een paar zwarte ogen.

En die zwarte, jonge vissersogen keken voor het eerst in hun bestaan in de blauwe, met roze parels overspikkelde ogen van een zeemeermin.

Ze wisten allebei meteen dat ze, zoals in een sprookje, verliefd op elkaar waren geworden. Toen de vissersboten van de andere vissers dichterbij kwamen, haalde de zeemeermin de sjaal van haar hals, scheurde hem met haar scherpe zeedierentanden doormidden en knoopte de ene helft rond de hals van de visser en de andere rond die van haarzelf. Ze keken elkaar voor het laatst in de ogen. Met een smartelijk geluid, dat klonk als de schelle kreet van een meeuw, dook de zeemeermin weer in het water.

In een Turkse haven raakte de jonge visser later de sjaal kwijt bij het kaarten. Hij had gedronken en te veel gepraat, hij bezat niets meer.

De zeemeermin zwierf wanhopig rond, tot ze gehavend en verzwakt haar toevlucht zocht in een kleine baai in het noorden. Daar vond opa Droes haar.

Zoals alle grootvaders vertelde opa Droes altijd vreemde verhalen, waarnaar de kinderen aandachtig luisterden. Of hij las net zo lang voor uit oude boeken tot de maan in het dakraam verscheen en ze naar bed moesten.

Op een dag verdwaalden Guus en Maya.

Ze hadden met hun ouders een uitstapje in de bergen van Obac gemaakt. Ze hadden tortilla's, vleespasteitjes en olijven meegenomen, en ook fruit en een cake die ze de dag daarvoor hadden gebakken, plus water en thee met honing in een thermoskan. Ze hadden heel veel gelopen, daalden in een grot af en klommen in een boom. Ook hadden ze een paar kleine eieren gevonden, die door het dorre gras en de aarde bedekt waren, maar ze wisten niet van welke dieren ze waren. Ze braken er een open om te zien wat erin zat: alleen een gele, dikke dooier en vloeibaar eiwit.

Ze liepen door een eikenbosje en stopten even om water te drinken. Het was erg warm.

Hun moeder vroeg: 'Heeft opa jullie al over Opa Eik verteld?'

De kinderen hadden nog nooit van een 'Opa Eik' gehoord.

Hun moeder streelde de stam van een oude boom. Ze keek omhoog, naar de weelderige kruin en naar de hemel, zo ver en zo hoog dat het was alsof ze dingen zag die al jaren verdwenen waren en die niemand meer zag. 'Dat zal hij nog wel doen ...' zei ze. 'Hij zal jullie er binnenkort wel over vertellen, wacht maar af.'

'Wie is Opa Eik dan?'

'Dat soort verhalen kan opa jullie beter vertellen, oké?' En ze liep door.

Na het eten ging hun vader liggen slapen en begon hun moeder in een heel dikke roman te lezen.

'Loop niet te ver weg.'

'We gaan maar tot aan die boom daar ...'

'Kijk ... uit ...' mompelde hun vader van onder de slappe hoed die zijn gezicht bedekte. Misschien was hij al half in slaap.

Maar een raaf die hen al een tijdje volgde, vloog op.

De grote vogel strekte zijn zwarte vleugels uit en vloog twee rondjes boven hun hoofden. Daarna verdween hij in het donkere bos, gevolgd door de kinderen. Terwijl hij steeds verder weg vloog, liet hij een onheilspellend gekras horen, dat de jongen en het meisje niet herkenden: 'Kra!'

HET MAGISCHE VUUR EN DE OUDE HEKS.

Een poosje later waren ze verdwaald.
 Zoals vaker gebeurde, begonnen ze te kabbelen toen ze moe werden van het lopen.

Guus wilde spelen dat ze twee pratende beren waren, maar Maya had daar geen zin in. Zij wilde spelen dat ze twee toverkinderen waren.

‘We moeten altijd doen wat jij wilt ...’ zei Guus boos.

‘Moet jij zeggen ...’ zei Maya.

Terwijl hij bleef mopperen, achtervolgde Guus een blauwe vlinder.

‘Ga niet te ver!’ riep Maya.

‘Ga zelf maar niet te ver!’

Opeens rolde Guus naar beneden.

Terwijl Maya hem uit de braamstruiken bevrijdde, stootte ze een bijenkorf om. De bijen begonnen wild te zoemen en de twee kinderen renden weg.

Ze sprongen over een beekje, gleden uit over het mos en verstopten zich in een grot.

De bijen waren verdwenen.

‘Waar zijn we?’

Opeens leek het alsof het donker werd in de grot. Ze hoorden een wezen dat zich moeizaam voortsleepte. Er rees een enorme gedaante op: ‘Verdwij!’

Ze werden achtervolgd door een hels gebrul: ‘Brrg!’

Het was waarschijnlijk een reusachtig dier. Ze waren erg bang

en meenden dreigementen te horen: ‘Wat doen jullie hier? Maak dat je wegkomt!’

De twee kinderen renden weg, zonder te weten waarheen. Ze durfden niet te gillen, uit angst dat het beest hen zou horen. Hun hart klopte zo snel dat ze bijna geen adem durfden te halen.

Hijgend en bezweet bereikten ze een open plek in het bos.

De eiken werden steeds schaarser en voor hen opende zich een ronde plek waar alleen maar fijn gras groeide. Ze stopten om adem te halen.

De zon scheen volop. Het gras weerkaatste het licht alsof het zojuist geregend had. Af en toe bloeide er een viooltje dat niemand ooit eerder gezien had, of wiegde er een volle, nog groene graanhalm. Aan de rand van de open plek stond een aardbeiboom vol vruchten die nog maar halfrijp waren. Je hoorde een hop en een puttertje. En het tjirpen van krekels, dat klonk als een oud, luidruchtig uurwerk.

In het midden van die cirkel tussen de bomen zag je een boomstam die in brand leek te staan.

‘Kijk daar, vuur!’

Het was zo’n helder vuur dat het niet meteen opviel, maar het waren vlammen. Bijna doorzichtige vlammen, die hun vrolijke blauwe kopjes lieten dansen. Vreemd genoeg kwam er geen rook vanaf.

De twee kinderen liepen naar het zwakke vuur, dat evenmin een spoor in het gras achterliet of as vormde. Ze keken verbaasd naar het roodgloeiende hout, dat niet leek te verbranden of uiteen te vallen. Toen ze er vlakbij waren (het brandde zo zwak dat het leek alsof je het met je handen kon vastpakken) werden ze betoverd door die bloemen van vuur die even opvlamden, een waterige roze lik in de lucht achterlieten en weer verdwenen. En daarna doken ze

opnieuw op, met een licht knisperen dat eerder op het ruisen van een beekje leek.

‘We moeten het blussen,’ zei Maya. ‘Er kan een bosbrand van komen!’

‘We zouden iets kunnen roosteren ...’

‘O nee! Stel je voor dat hier de boel in brand vliegt!’

Guus maakte een kleine veldfles van zijn riem los en goot deze leeg op het brandende hout.

Maar er gebeurde niets: het water verdampte niet eens en er sprongen geen vonken weg. Het water sijpelde op de grond.

‘Het gaat niet uit!’

Ze gooiden aarde over de eik, met hetzelfde resultaat.

‘Plas er eens op, Guus!’

‘Waarom ik?’

‘Omdat jij een jongen bent!’

Maar ook dat hielp niet. Het vuur doorstond elke vloeistof of materie. Broos maar onkwetsbaar was het zelfs tegen stenen bestand.

Hoewel het bij elke aanval knetterde alsof het zich beklaagde.

Alles leek volkomen zinloos en ongerijmd.

Een raaf kraste boven het hoofd van de kinderen. Ze schrokken.

‘Niet uitmaken!’

Ze keken naar boven. Wie sprak daar?

Achter hen stond een oude vrouw met een griezelige, zwarte mond en gekleed in smerige, afgedankte vodden. Om bang van te worden. Haar haren hingen doods rond haar zwartgeblakerde gezicht, als een braambos in as. Ze had een scherpe neus in de vorm van een ravenbek, tussen twee grijze met oranje omrande ogen die aan slangenogen deden denken. Maar het angstaanjagendst was haar mond. De kin-

deren konden hun ogen er niet van afhouden. De zeer smalle lippen hadden in de loop van de tijd de kleur van teer aangenomen. Haar tanden, doffe en ronde stompjes, waren eveneens zwart. De rest van haar mondholte leek een schoorsteengat, waar in plaats van een tong een vette en petroleumachtige tentakel uit zou kunnen komen.

‘Geef me eten!’ Haar schelle stem kraste. Rond haar schouders droeg ze een zwarte, kapotte omslagdoek die uit zichzelf leek te bewegen.

Maya en Guus waren verlamd van schrik. De oude vrouw kwam heel dichtbij toen ze sprak. Ze keek hen zo diep in de ogen dat ze een steek in hun nek voelden. Maya reageerde het eerst. Ze haalde een paar in plastic verpakte koekjes tevoorschijn, die ze nog in haar zak had zitten. ‘We hebben alleen maar ...’

De oude vrouw griste de koekjes weg en stak alles in haar mond, inclusief het plastic en het elastiekje waarmee dat dichtgebonden was. ‘Méér!’ beval ze.

Guus wierp haar het restje brood toe, dat hij nog overhad en dat in aluminiumpapier gewikkeld in een plastic tasje zat.

De oude vrouw verslond alles. ‘Meer! Geef me meer eten!’

‘Dat hebben we niet ...’

‘De jongen!’ De vrouw wees naar Guus. ‘Hij heeft snoepjes in zijn zak!’

De ogen van de oude vrouw waren levendiger geworden en als ze iets beval of verslond, ging haar mond heel breed open. Ze wees met een gekromde vinger en gele nagel naar de broekzak van Guus. De kinderen wierpen haar de snoepjes toe, die in papiertjes zaten.

‘De papieren zakdoekjes van het meisje!’ En ze wees naar Maya’s jaszak.

De kinderen gehoorzaamden. Hun maag draaide zich om, ze voelden zich misselijk worden.

‘De zaklantaarn!’

‘Met batterijen en al?’

‘De zaklantaarn, heb ik gezegd!’ En haar mond ging ongewoon ver open om hem helemaal te verslinden.

Guus raapte een paar takken van de grond en terwijl de oude vrouw nog stond na te kauwen, gooide hij deze in de richting van haar kachelachtige mond.

Ook deze at ze op. Een kleverige slijmdraad hing uit haar mondhoek. ‘De veldflessen!’ Ze werden haar toegeworpen. Ze had zo veel honger dat ze ze als een wilde kat met haar mond in de vlucht opving.

‘Nu hebben we niets meer.’

‘Geef me de huissleutels, meisje!’

Maya kon geen weerstand bieden aan haar blik. Ze wierp haar de sleutels toe.

‘Jullie schoenen! En sokken!’

Op blote voeten grepen de kinderen elkaars hand. Ze voelden dat ze moesten vluchten, maar wisten niet hoe. De oude vrouw hield hen met haar grijze en lege blik aan de grond genageld.

Het monster kwam nog dichterbij hen toe. ‘Wat een vurige ogen hebben jullie ... Geef ze hier!’

De kinderen hielden elkaar stevig vast. ‘Nee! Kom, we gaan!’ zeiden ze. Maar hun voeten bleven aan de grond genageld alsof hun tenen wortel geschoten hadden.

Op dat moment sprak er een ander personage: ‘Ik!’

De oude vrouw reageerde. Ze keek naar boven en beval: ‘Raaf, pik hun de ogen uit!’ Ze keek weer naar de kinderen en haar gezicht

rimpelde als een appel in de oven. ‘Maar wat doen jullie nu? Niet huilen! Jullie doven het prachtige vuur van jullie ogen! Ik hou niet van huilebalken! Huu!’ Toen joeg ze de raaf opeens weg. En de oude vrouw kwam ditmaal zo dichtbij dat haar neus bijna hun hoofd raakte. Ze fluisterde: ‘Zeg eens “wit” ...’

‘Wit,’ stamelden de kinderen bevend.

Opeens werd de mond van de oude vrouw gevuld. Ze kauwde alsof ze dreigde te stikken. Ze slikte en lachte tegelijk, en tuimelde op haar achterste. Tussen haar tanden sijpelde hagelwit vocht.

Ze had een woord van de kinderen opgegeten.

‘Maya ... Ik weet niet meer welk woord we gezegd hebben ...’